

Representantforslag nr. 23

(2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfonn og Lars Sponheim

Dokument nr. 8:23 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfonn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter

Til Stortinget

BAKGRUNN

Økt privat og aktivt eierskap er viktig for næringsutviklingen og verdiskapingen i Norge, og derved grunnlaget for fremtidens private og offentlige velferd. Det er nesten 237 000 bedrifter i Norge. Mer enn 99 prosent av disse har færre enn 100 ansatte. 97 prosent av alle bedrifter har under 20 ansatte. Sistnevnte gruppe står for 34 prosent av jobbene i næringslivet. Om lag to av tre norske bedrifter er familiebedrifter. De står for 40 prosent av den totale verdiskapingen. Med en så fremtredende rolle i næringslivet og i sysselsettingen mener forslagsstillerne at det er en klar egenverdi i familieeide bedrifter, og at det må arbeides for å bedre vilkårene disse opererer under.

Mange familieeide bedrifter står overfor et generasjonsskifte. En hovedårsak er den demografiske utviklinger med store etterkrigskull som nærmer seg pensjonsalder. Mange levedyktige bedrifter risikerer å bli nedlagt fordi det er vanskelig å finne nye eiere til disse bedriftene, med tap av kompetanse og arbeidsplasser. Det er en rekke årsaker til dette. Det er lite kunnskap og informasjon om eierskifter, eierskifte startes ofte for sent, og psykologiske og emosjonelle faktorer spiller en viktig rolle. I tillegg kommer finansielle, skattemessige og juridiske forhold.

Kunnskapsparken Bodø AS utførte i 2006 på oppdrag fra Innovasjon Norge, Kunnskapsfondet i Nordland, NHO, HSH, Norges Rederiforbund og LO en

analyse av konsekvensen av eierskifter. Analysen viser til at en tredjedel av Europas små og mellomstore bedrifter står foran et eierskifte i løpet av de neste 10 årene, noe som berører om lag 2,8 millioner europeiske jobber hvert år i denne perioden. De estimerer at ca. 120 000 norske bedrifter (aksjeselskap og personlig eide foretak) står foran et eierskifte i løpet av de neste 10 årene som følge av aldersbølgen. I tillegg kommer de ordinære eierskiftene. Ifølge en svensk analyse forventes det at 35 prosent av bedriftene som gjennomgår eierskifter, legges ned. Overført til norske forhold kan det tyde på at i de kommende 10 år kan om lag 42 000 levedyktige bedrifter i Norge bli lagt ned, med resultat at mer enn 100 000 ansatte risikerer å miste jobbene sine.

Å drive en bedrift og ha ansvar for arbeidsplasser og å tilfredsstille kundenes behov er et stort ansvar - både økonomisk, moralsk og emosjonelt. Mange familieeide bedrifter har ved generasjonsskiftet behov for investeringer og omstillinger. Arveavgiften gjør at penger som kunne vært brukt til å styrke, trygge og videreutvikle bedriftene og arbeidsplassene i stedet må betales inn til staten. Arveavgiften bidrar derfor til å øke den økonomiske belastningen og risikoen generasjonsskiftet kan være. I mange tilfeller våger den yngre generasjon etter nøye vurdering ikke å overta. For noen er salg av bedriften en mulighet når neste generasjon ikke ønsker eller kan overta. For mange eksisterer ikke denne muligheten. Alternativ er overtagelse av neste generasjon eller nedleggelse. Nedleggelsene resulterer i tap av kunnskap, potensielt levedyktige bedrifter og arbeidsplasser. Et betinget frafall i arveavgiften ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter vil bidra til å redusere de økonomiske risikoene neste generasjon står overfor. Konkret foreslår forslagsstillerne at arveavgiften opparbeidet ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter avskrives med 10 prosent pr. år over ti år.

Nedleggelse er en naturlig del av en bedrifts livsløp. Det er imidlertid en rekke lønnsomme bedrifter som bør videreføres, og Europakommisjonen anbefaler medlemslandene å benytte like mye ressurser på eierskifter som på nyskaping. Norge har ikke fulgt Europakommisjonens anbefalinger og har ingen aktiv næringspolitikk i henhold til eierskifter. Forslagsstillerne mener Regjeringen bør utarbeide en aktiv plan for å støtte opp under og stimulere til gode eierskifter.

Forslagsstillerne vil avslutningsvis vise til at ved siden av arveavgiften er formuesskatten en skatt som hemmer veksten og utviklingen for familiebedriftene, og andre bedrifter. Formuesskatten er ikke tyngende for de virkelig rike, som normalt har god likviditet, men for alle personer med vanlige inntektsforhold som forsøker å videreutvikle bedriften og arbeidsplassene sine. Det eksisterer flere eksempler på at formuesskatten er større enn den normale lønnen eieren hever fra bedriften. Formuesskatten er spesielt tyngende hvis bedriften er inne i nedgangstider, underskuddsår grunnet ekspansjon, har behov for å bygge opp egenkapital, eller kapitalen er langsiktig investert i prosjekter som ikke gir løpende avkastning til eierne. Spesielt i situasjoner hvor aksjene i et selskap prises høyt på forventninger om fremtidig inntjening, mens selskapet ennå ikke tjener penger - typisk for mange forsknings- og kunnskapsbaserte bedrifter - skaper formuesskatten en likviditetsutfordring for mange gründere og familiebedrifter. For-

muesskatten kan i disse tilfellene fremtvinge salg av eiendeler/selskapsandeler eller tapping av kapitalen investert i selskapet for å dekke formuesskatten. Effekten er redusert verdiskaping og færre arbeidsplasser etablert - og over tid mindre inntekter til å sikre offentlig og privat velferd enn en mer næringsvennlig skattepolitikk ville gitt.

Regjeringen Stoltenberg II har i alle sine budsjettforslag siden den tiltrådte, foreslått økning av formuesskatten som rammer familieeide bedrifter og norsk eierskap. Dette bidrar til å svekke incentivene for verdiskaping, og det er rimelig å vente at konsekvensen på sikt blir færre arbeidsplasser og vekstkraftige bedrifter.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre en rett til arveavgiftsavskrivelse over 10 år ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter. Hvis bedriften avvikles innenfor en tiårsperiode, skal det svares en arveavgift som er redusert med en tidel for hvert år bedriften har vært drevet videre.

15. november 2007